

Ebben a részben arról lesz szó, hogy mik azok a gyanújelek, melyek autizmusra utalhatnak és mit érdemes tudni az autizmus diagnosztikáról. Ha gyermekednél felmerült az autizmus gyanúja ezek az információk hasznosak lehetnek számodra.

Először is nézzük meg, melyek azok a területek, amik minden autizmussal érintett embernél másként fejlődnek a megszokotthoz képest. Ilyen a kommunikációs és szociális készségek területe és a rugalmas gondolkodás, vagyis biztosan van eltérés a megszokottól a másokhoz való kapcsolódásban és valamilyen rugalmatlanság is megjelenik. Az azonban, hogy ezek az eltérések pontosan miben, hogyan nyilvánulnak meg, mindenkinél más és más lehet, a tünetek, gyanújelek nagyon eltérőek, változatosak lehetnek.

Miért vannak ekkora különbségek? Ezt sok minden befolyásolja, a gyermek életkora, intellektusa, személyisége is, de például az is, ha van valamilyen társult betegség vagy fejlődési eltérés. De befolyásolja az is, hogy egy-egy embernél melyik készségeket érinti jobban. Így lehetnek olyan készségek, amelyeknél markánsabban jelentkezik a másság, és lehetnek olyanok, amiknél nehezebben észrevehető az eltérés.

Pont ezért nem tudunk mondani egyetlen olyan tünetet sem, ami teljes bizonyossággal az autizmusra utal, de azt sem állíthatjuk, hogy valaki biztosan nem autista azért, mert nem jelenik meg nála valamilyen tünet. Hogy csak egy példát említsünk, ha egy gyermek nem használja jól a szemkontaktust, az még nem jelenti azt, hogy biztosan autista. De ha jól használja, az sem zárja ki az autizmust.

Nézzünk meg néhány olyan példát, amik gyanút adhatnak az autizmusra. Ilyen lehet kommunikáció terén például, ha a gyermek nem beszél és ezt nem is kompenzálja mással, pl. nem mutat rá számára érdekes dolgokra. Vagy ha echolál, ami azt jelenti, hogy visszhangszerűen leutánoz korábban hallott dolgokat. Például, ha azt kérdezem tőle, hogy kérsz inni arra nem azt válaszolja, hogy igen, hanem elismétli, hogy kérsz inni. Az is lehet, hogy furcsa a beszédének a hangereje, hangszíne vagy sebessége. Lehet, hogy nem használ jól gesztusokat és nem is érti mások arckifejezését és ugyanígy a szemkontaktus használata is sérült lehet. Az is előfordulhat, hogy szó szerint értelmezi a hallottakat, nem érti az átvitt értelmű kifejezéseket. A társas kapcsolatokban is biztosan vannak eltérések, ilyen lehet például, hogy egyáltalán nem keresi a kapcsolatot a kortársaival, akár el is utasítja mások közeledését. De az is lehet, hogy túlzottan keresi a kapcsolatot másokkal. Ilyenkor a közeledése furcsa, helyzethez nem illő lehet. Például a számára teljesen idegen emberekkel is megosztja minden gondolatát, olyat is, amit már nem szoktunk idegenekkel közölni. A rugalmatlanságra lehet példa, ha nagyon ragaszkodik a megszokott dolgokhoz, tárgyakhoz (pl. plüssjátékhoz), vagy rutinokhoz (pl. szokásos útvonalhoz). De ide tartozik az is, ha különösen mély érdeklődése van egy-egy adott téma iránt, ilyenkor erről beszél hosszan és nem veszi észre azt, hogy a másik nem szeretne az adott témáról beszélgetni, vagy egyszerűen csak nagyon unja. De az is lehet, hogy senkinek, még a szüleinek sem számol be az élményeiről. A gyerekek játéktevékenysége is eltérhet a szokásostól, például lehet, hogy nem a játék funkciójának megfelelően játszik. Ilyen, amikor a játékautóval nem autósat játszik, hanem a kerekeit pörgeti, vagy az ajtaját nyitja-csukja. De az is lehet, hogy szabadidőben önállóan nem tudja elfoglalni magát, nem tud mivel játszani. Előfordulhatnak különös mozgások, mint a repkedés, előre-hátra hintázás. Ezek sokszor érzelmdús helyzetben intenzívebbek. Sokaknál előfordul valamilyen szenzoros eltérés, ez lehet túlérzékenység zajokra, fényekre, illatokra, érintésre, ízekre, fájdalomra, de előfordulhat az ugyanezek iránti alulérzékenység is.

miozaik

Autizmus

szabadegyetem

A felsoroltakon túl persze számos más példát is említhetnék, ezért azt javaslom, ha az említettek közül vagy azon kívül bármilyen eltérést tapasztalsz gyermekednél a kommunikáció, társas kapcsolatok vagy a rugalmas gondolkodás terén, akkor érdemes megfontolni egy szakértői vizsgálatot, ahol lehet, hogy kizárják majd az autizmust, de az is lehet, hogy megerősítik azt. Ezt azért tartom fontosnak, mert csak akkor lehet az állapotnak megfelelő, hatékony segítséget nyújtani, jól kiválasztani a fejlesztési, terápiás lehetőségeket, ha tudod, hogy mi áll az eltérő viselkedés hátterében.

Az autizmust kizárólag a viselkedés alapján lehet diagnosztizálni, vérvételből, dns vizsgálatból vagy bármi más alapján sajnos nincs rá mód. A komplex vizsgálat során általában a szülőknek ki kell töltenie egy kérdőívet és beszélgetnek is velük a szakemberek, emellett a gyermeket, annak viselkedését feladathelyzeteken és játékos szituációkon keresztül figyelik meg. Mindezek tapasztalatainak összegzése után születhet meg a diagnózis. A korszerű diagnosztikai folyamatban több szakember, lehetőleg több szakterületről vesz részt, a csapatban lehet pszichológus, gyógypedagógus, de biztosan kell lennie pszichiáternek is, mivel autizmus diagnózist csak gyermekpszichiáter állíthat ki. A gyanúval érdemes felkeresni a háziorvost is, aki más egyéb szakorvosi vizsgálatot, például hallásvizsgálatot vagy neurológiai vizsgálatot is javasolhat egyéb állapotok kizárása érdekében.

mozaik Autizmus szabadegyetem

A projekt az Európai Unió "Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek" (CERV) programjának támogatásával valósul meg. Az Európai Bizottság támogatása nem jelenti a projektben megvalósított tevékenységek tartalmának jóváhagyását, amely kizárólag az azt megvalósítók álláspontját tükrözi, valamint a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Készítette: MOZAIK Közhasznú Egyesület az Autizmussal Élő Emberekért.

2025.

www.autimozaik.hu